

**NOTĂ CU PRIVIRE LA
CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE 2006**

Septembrie 2007

CUPRINS

Abreviaturi	iii
Prefață	4
1. Introducere	5
2. Modificările efectuate în CBGC	6
2.1 <i>Eșantionul</i>	6
2.2 <i>Instrumentarul cercetării</i>	6
3. Calitatea datelor CBGC	9
3.1 <i>Relația dintre principalele variabile</i>	9
3.2 <i>Indicele zilnic al tranzacțiilor</i>	10
3.3 <i>Inflația și diferențele de preț regionale</i>	12
3.4 <i>Erori de eșantionare: coeficientul de variație</i>	12
4. Validarea datelor cu surse externe de informație	14
4.1 <i>Recensământul și statistica populației</i>	14
4.2 <i>Consumul final al gospodăriilor</i>	15
4.3 <i>Pensii și prestații sociale</i>	16
4.4 <i>Ponderele gospodăriilor cu telefon</i>	17
5. Comparabilitatea datelor	18
6. Concluzii	21
Anexa A	22

Abreviaturi

ISAS	Îmbunătățirea Statisticilor Sociale și Agricole
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
BNS	Biroul Național de Statistică
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului
UPE	Unități Primare de Eșantionare
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale

Prefață

Nota cu privire la Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice din 2006 a fost elaborată de către BNS cu asistența tehnică din partea proiectului ISAS, DFID „Îmbunătățirea statisticilor sociale și agricole” și în special, a consultantului internațional dl. Ludovico Carraro, Oxford Policy Management.

1. Introducere

Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice (CBGC) este un studiu selectiv, care are drept scop determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor și cheltuielilor, precum a indicatorilor nemonetari cu referire la educație, sănătate, activitate economică, condiții de trai, bunuri de folosință durabilă și aprecierea nivelului de trai de către populație.

Informația obținută în baza acestei cercetări este utilizată în principal pentru determinarea nivelului de trai al populației, dar și pentru calcularea ponderilor pentru Indicele Prețurilor de Consum și consumului final al gospodăriilor. În contextul măsurării nivelului de trai al populației, CBGC este utilizată pentru calcularea pragului sărăciei și a indicatorilor, care caracterizează sărăcia, fiind posibilă și evaluarea impactului a diferitor programe și reforme asupra situației socio-economice a populației.

Începând cu anul 2006 CBGC a fost modificată substanțial, principalele schimbări fiind cu referire la cadrul de eșantionare (eșantion și aria de acoperire) și îmbunătățirea instrumentarului de colectare a datelor (chestionarele).

Schimbarea eșantionului a fost determinată de faptul, că începând cu 1997 gospodăriile erau selectate din aceleași localități, ce a cauzat epuizarea eșantionului și „învechirea” acestuia. Paralel cu aceasta, datorită disponibilității datelor recensământului populației din 2004, a devenit posibilă utilizarea unei informații mai detaliate pentru mărirea ariei de acoperire a cercetării și eventual îmbunătățirea calității indicatorilor obținuți la nivel de țară și medii.

Îmbunătățirea chestionarelor cercetării a fost determinată de necesitatea îmbunătățirii modului de colectare a informației cât mai detaliate și veridice, precum și de necesitatea reducerii eforturilor din partea gospodăriilor pentru completarea chestionarelor.

2. Modificările efectuate în CBGC

2.1 Eșantionul

În anul 2006 CBGC a fost lansată pe un eșantion nou extras în baza datelor Recensământului populației (2004) și a bazei de date a consumatorilor de energie electrică. Eșantionul pentru cercetarea veche (1997-2005) a fost proiectat în baza listelor electorale din 1996, dat fiind, că acestea erau mai reprezentative, decât datele recensământului populației din 1989. Astfel, în baza listelor electorale au fost selectate Unitățile Primare de Eșantionare (UPE), iar în cadrul acestora au fost selectate respectiv gospodăriile. În perioada anilor 1997-2005 UPE nu au fost schimbate, iar în cazul unor UPE lista gospodăriilor a fost reînnoită în baza listelor electorale din 2000.

Eșantionul din 2006, în afară de faptul, că este unul reînnoit, totodată, asigură și o acoperire geografică mai mare și cuprinde în prezent **129** UPE față de **45** UPE în cercetarea veche (vezi anexa 1). Un număr mai mare de UPE contribuie la îmbunătățirea estimatorilor regionali și asigurarea reprezentativității acestora nu numai pentru orașe mari, orașe mici și sate, dar și pentru zone statistice (Nord, Centru, Sud, Chișinău). În afară de aceasta, mun. Chișinău și Bălți formează UPE separate, spre deosebire de cercetarea precedentă, unde UPE erau formate doar din anumite cartiere ale orașelor.

În cercetarea nouă, spre deosebire de cea veche, nu este utilizată metoda de substituire a gospodăriilor în caz de non-răspuns, deoarece practica utilizării acesteia a condus în unele cazuri la utilizarea multiplă a gospodăriilor din listele de rezervă (în unele cazuri pentru obținerea acceptului unei gospodării au fost contactate până la 24 gospodării din listele de rezervă). În aceste condiții apare riscul ca anchetatorul să nu depună eforturi suficiente pentru a convinge gospodăriile inițial selectate și eventual eșantionul final ar putea fi supra-reprezentat de către gospodăriile cel mai mult predispuse de a participa la cercetare, în special cele formate din persoane în etate. Acest fapt contribuie la supraacoperirea acestor categorii de populație în cercetare și introduce unele erori în estimatori finali ai cercetării.

Tabelul 1. Principalele caracteristici ale cercetării

Indicatori	2005	2006
1. Nr. unităților primare de eșantionare	45	120
2. Nivelul de reprezentativitate a datelor	total țară, mediul urban și rural	total țară, mediul urban și rural, regiuni statistice (Nord, Centru, Sud, Chișinău)
3. Utilizarea metodei de substituire a gospodăriilor	da	nu
4. Utilizarea sub-eșantionului panel (participarea gospodăriilor pe parcursul a 4 ani consecutivi în cercetare)	da	da
5. Sarcina pentru un operator de interviu (anchetator)	12 gospodării	sate - 4 gospodării orașele mici – 6 gospodării Chișinău, Bălți -10 gospodării

2.2 Instrumentarul cercetării

Modificarea chestionarelor cercetării a avut drept scop obținerea informației cât mai detaliate privind veniturile și cheltuielile populației, accentul fiind pus pe posibilitatea acoperirii a tuturor

surselor de venit și tipurilor de cheltuieli, precum și pe reducerea eforturilor din partea gospodăriilor pentru completarea chestionarelor.

Modificările efectuate în chestionarele cercetării pot fi grupate după cum urmează: a) racordarea definițiilor și principiilor metodologice a indicatorilor ocupării în corespundere cu Ancheta Forței de Muncă (AFM); b) modificarea designului Registrului Gospodăriei; c) schimbarea perioadei de referință pentru veniturile din activitatea individuală agricolă, remitențe, cheltuielile pentru produse alimentare și unele tipuri de cheltuieli pentru serviciile comunale.

Înainte de a prezenta detalii cu referire la schimbările efectuate în cadrul CBGC prezentăm o descriere generală a modului de colectare a datelor.

Colectarea datelor (structura interviului)

În luna de cercetare gospodăria este vizitată de trei ori de către operatorul de interviu: la început de lună, la mijloc și la sfârșit de lună. În cadrul primei vizite este colectată informația cu privire la componența gospodăriei, caracteristicile locuinței, statutul de ocupare al membrilor gospodăriei și cheltuielile pentru anumite mărfuri și servicii pe parcursul ultimilor 6 sau 12 luni anterioare lunii de cercetare. Operatorul de interviu la prima vizită de asemenea explică gospodăriei modalitatea de utilizare a registrului gospodăriei întru efectuarea înregistrărilor zilnice, cine și cum va înregistra veniturile și cheltuielile pe parcursul a 2 săptămâni și a întregii luni. La a doua vizită operatorul de interviu verifică cum au fost efectuate înregistrările în registru, răspunde la întrebările care apar din partea gospodăriei și preia prima parte a registrului. La sfârșit de lună are loc interviul final cu referire la educație, sănătate, bunuri de folosință durabilă și estimarea nivelului de trai de către gospodărie. Totodată, este preluată și a doua parte a registrului gospodăriei.

Registrul gospodăriei

Începând cu anul 2006 în Registrul gospodăriei au fost introduse capitole separate **pentru veniturile și cheltuielile din activitatea individuală agricolă, și cheltuielile privind serviciile comunale**, în care este prezentată o listă detaliată cu posibilele tipuri de venituri/cheltuieli, fapt ce contribuie la o acuratețe mai mare din partea gospodăriei în efectuarea înregistrărilor. Pentru a micșora efortul din partea gospodăriei și a minimiza riscul neincluzerii cărorva produse, capitolul pentru înregistrarea consumului de produse alimentare din gospodăria auxiliară proprie este format din o listă de produse alimentare, totodată fiind posibilă înregistrarea și a altor produse ne specificate.

În afara de aceasta, spre deosebire de cercetarea veche, în cadrul căreia produsele alimentare, ne-alimentare și serviciile se înregistrau într-un tabel deschis, registrul nou este structurat în pagini separate pentru fiecare zi a lunii.

Un factor important în modificarea registrului este înregistrarea cheltuielilor pentru produse alimentare doar pe parcursul a **2 săptămâni** față de **1 lună** în cercetarea precedentă. Aceste schimbări nu au afectat posibilitatea estimării cheltuielilor de consum pentru produse alimentare, avantajul principal fiind în reducerea substanțială a eforturilor și timpului necesar pentru completarea registrului din partea gospodăriei (vezi capitolul 3.2 pentru mai multe detalii).

Perioada de referință

Comparativ cu cercetarea veche perioada de referință pentru unele venituri și cheltuieli a fost modificată (vezi tabelul 2).

Dat fiind, că unele tipuri de venituri și cheltuieli au un caracter sezonier, în CBGC 2006 pentru veniturile și cheltuieli din activitatea individuală agricolă, în afară de **luna curentă** se colectează informație și pentru **ultimele 12 luni** (exclusiv luna de cercetare). La fel și pentru unele tipuri de

cheltuieli pentru întreținerea locuinței, precum încălzirea centrală, procurarea cărbunelui, lemnului și plata pentru gaze, informația se colectează nu numai pentru **luna curentă**, dar și pentru **ultimele 12 luni**.

Tabelul 2. Perioada de referință pentru venituri și cheltuieli

Indicatori	2005	2006
1. Veniturile bănești ale membrilor gospodăriei	luna curentă	luna curentă
2. Veniturile din activitatea individuală agricolă	luna curentă	ultimele 12 luni și în fiecare 2 săptămâni
3. Cheltuielile pentru activitatea individuală agricolă	luna curentă	ultimele 12 luni și în fiecare 2 săptămâni
4. Cheltuielile pentru serviciile comunale	luna curentă	luna curentă și ultimele 12 luni pentru unele tipuri (încălzire centrală, cărbune, lemne)
5. Cheltuielile pentru procurarea produselor alimentare	luna curentă	2 săptămâni
6. Consumul produselor din gospodăria auxiliară și primite gratis	luna curentă	Săptămînal pe parcursul întregii luni

3. Calitatea datelor CBGC

Aprecierea calității datelor obținute în cadrul unui studiu selectiv presupune în general validarea internă a datelor, precum și validarea externă, cu alte surse de informație. În acest capitol este prezentată informația cu privire la validarea internă a datelor, iar în următorul capitol validarea cu surse externe de informație.

Înainte de a prezenta unele detalii cu referire la calitatea datelor este necesar de menționat, că pînă la etapa de analiză a datelor, informația obținută în cadrul cercetării parcurge două etape de verificare și validare internă: prima este în centrele teritoriale de colectare a datelor și este efectuată de către controlori, iar a doua la BNS de echipa responsabilă de CBGC. La ambele etape de validare a datelor în caz de depistare a unor erori sau inconsistențe este contactat operatorul de interviu pentru verificare și concretizare a informației din chestionare, iar în caz de necesitate este contactată și gospodăria. Aceste verificări au drept scop soluționarea inconsistențelor în date, spre exemplu cu referire la completarea incorectă a chestionarelor, depistarea unor valori extreme etc. După aceasta, urmează o validare mai complexă a datelor, care presupune compararea veniturilor și cheltuielilor, analiza modalității de înregistrare a cheltuielilor pentru produse alimentare în registru, estimarea diferențelor de preț în timp și spațiu. Ultimul aspect ce ține de estimarea calității datelor este calcularea erorilor de eșantionare.

3.1 Relația dintre principalele variabile

O modalitate de validare a rezultatelor este compararea indicatorilor obținuți și determinarea relației dintre aceștia. În special, prezintă interes relația dintre mărimea medie a veniturilor și cheltuielilor populației. Este cunoscut faptul, că într-o anumită perioadă de timp gospodăriile individuale pot fi în situația efectuării unor economii sau din contra utilizării acestora pentru anumite scopuri de consum, dar în medie, nivelul veniturilor ar trebui să fie similar celui al cheltuielilor de consum.

Conform datelor CBGC, în anul 2006 veniturile populației au constituit 842,9 lei, iar cheltuielile – 953,2 lei¹. Depășirea cheltuielilor comparativ cu veniturile este foarte frecventă în studiile de acest gen și reflectă dificultatea colectării tuturor surselor de venit și în special a celor cu caracter sezonier sau mai puțin frecvente, precum și ne dorința populației de a declara toate sursele de venit. În condițiile în care valorile veniturilor și cheltuielilor sunt practic de același ordin, totuși, trebuie să constatăm, că veniturile în medie sunt subestimate. Într-adevăr, dacă analizăm principalele surse de venit ale populației și veniturile înregistrate, se atestă o subestimare a veniturilor populației. Din total persoane care au indicat drept sursă principală de venit activitatea salariată, 6% nu au indicat venituri din această activitate, în cazul a 12% gospodării cu persoane plecate la lucru în străinătate nu au fost indicate remitențe, iar în cazul a 10% din persoanele, care au declarat sursa principală de venit prestațiile sociale, de asemenea nu au fost indicate plățile primite. Acest fapt, ne sugerează, că principala cauză a discrepanței dintre venituri și cheltuieli este preponderent ne declararea tuturor veniturilor, dar nu supraestimarea cheltuielilor.

Este important de a analiza discrepanțele între venituri și cheltuieli nu numai din perspectiva valorilor medii, dar și a corelației dintre acești indicatori. Astfel, veniturile se caracterizează printr-un nivel mai mare de variabilitate și ca rezultat corelația dintre venituri și cheltuieli este semnificativă (coeficientul de corelație este egal cu 0,6). Totodată, diferențele existente în nivelul veniturilor și cheltuielilor în unele cazuri este substanțială și este important să cunoaștem, dacă există anumite categorii de populație pentru care aceste diferențe sunt caracteristice.

¹ Veniturile și cheltuielile nu sunt ajustate la IPC

O modalitate de analiză a corelației dintre venituri și cheltuieli este analiza raportului dintre acești indicatori în funcție de sursa principală de venit a gospodăriei. S-a constatat, că diferențele dintre venituri și cheltuieli, se datorează în principal activității individuale agricole (tabelul 3). Astfel, în cazurile, când principală sursă de venit este activitatea agricolă, se înregistrează cele mai mari discrepanțe între venituri și cheltuieli. Veniturile mici din activitatea agricolă pot avea un impact negativ asupra raportului dintre venituri și cheltuieli și în cazurile, când activitatea agricolă nu este sursa principală de venit, dar cea secundară (mai cu seamă în cazul pensionarilor).

Tabelul 3. Raportul dintre veniturile și cheltuielile în funcție de sursa principală de venit a gospodăriei

Sursa principală de venit	Raportul dintre venituri și cheltuieli		% cazurilor
	media	mediana	
Salariul din angajarea permanentă	1,06	0,96	33,1
Salariul din angajarea ocazională	1,16	1,02	2,5
Venit din activități non-agricole pe cont propriu	1,06	0,99	5,9
Pensia	0,94	0,89	20,7
Venit din activități agricole pe cont propriu	0,86	0,81	23,3
Remitențe	1,13	0,92	11,7
Alte venituri	0,98	0,92	2,9
Total	1,00	0,90	100,0

3.2 Indicele zilnic al tranzacțiilor

Până în anul 2006 pentru înregistrarea veniturilor și cheltuielilor zilnice ale gospodăriei a fost utilizat Registrul gospodăriei care era completat de către gospodărie pe parcursul lunii întregi. Ținând cont de faptul, că în medie 75% din tranzacțiile zilnice ale unei gospodării se referă la produse alimentare, iar cheltuielile pentru procurarea acestora în general au tendința de a fi similare pentru fiecare săptămâna a lunii, începând cu 2006 gospodăriile înregistrează aceste procurări doar pe parcursul a 2 săptămâni. Aceasta în perioada de referință a redus esențial efortul din partea gospodăriilor în efectuarea înregistrărilor în registru fără a reduce din calitatea informației colectate. Totodată, aceasta a avut drept scop și obținerea unei cooperări mai bune din partea gospodăriilor în participarea la cercetarea, precum și îmbunătățirea calității informației obținute și eventual micșorarea ratei de non-răspuns. Acest aspect va deveni și mai important în contextul creșterii economice și a bunăstării populației, dat fiind, că gospodăriile vor fi tot mai puțin dispuse în alocarea căruiva timp pentru completarea chestionarelor.

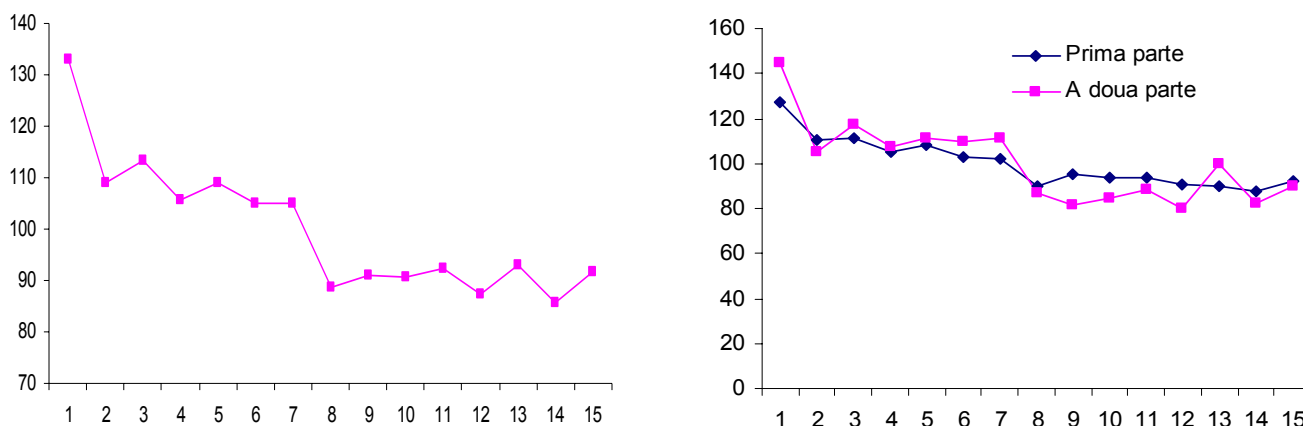
În cazul când cheltuielile sunt colectate prin intermediul înregistrărilor zilnice, una din metodele de verificare a calității datelor, este calcularea indicelui zilnic al tranzacțiilor efectuate de către gospodării. Acest indice este calculat pentru fiecare gospodărie și pentru fiecare zi, ca raport dintre numărul tranzacțiilor efectuate într-o anumită zi și numărul medie de tranzacții efectuate de către gospodărie.

Este cunoscut faptul, că pentru toate cercetările de acest gen indicele tranzacțiilor zilnice are practic aceleași tendințe: pentru primele zile de efectuare a înregistrărilor este caracteristic un indice mai mare al tranzacțiilor, iar pe măsura înaintării în timp aceste indice are tendința de a scădea, deoarece gospodăriile încep să „obosească”. Spre exemplu, în Albania în cadrul Cercetării privind nivelul de trai al populației (2002) indicele tranzacțiilor zilnice a scăzut de la 113 la 90, în cazul CBGC din Serbia (2004) de la 106 la 91.

În cazul Moldovei, observăm o tendință similară. În primele zile ale cercetării acest indice a constituit 133, după care trendul tranzacțiilor se stabilizează, iar către începutul săptămânii a

doua de înregistrare a datelor, de asemenea are tendința de reducere și către sfârșitul săptămânii valoarea acesteia este de 92 (figura 1 reprezintă valoarea medie ponderată a indicelui tranzacțiilor zilnice pentru gospodăriile care nu au avut consum din gospodăria auxiliară). Aceste rezultate denotă faptul, că efectuarea înregistrărilor zilnice de către gospodărie pe parcursul lunii întregi posibil se va rezulta în „obosirea și mai mult” a gospodăriei și eventual subestimarea cheltuielilor pentru produse alimentare

Figura 1. Indicele zilnic al tranzacțiilor pentru produse alimentare



Pentru a distribui colectarea informației privind procurarea produselor alimentare pe parcursul unei luni, jumătate din gospodării care participă la cercetare înregistrează cheltuielile pentru produse alimentare în primele 2 săptămâni (I parte), iar celelalte gospodării înregistrează aceste cheltuieli în ultimele 2 săptămâni ale lunii (II parte). În figura 1 este prezentat indicele tranzacțiilor zilnice pentru aceste două grupe de gospodării și observăm, că trendul acestui indice este practic similar.

Pentru a obține estimatori lunari ai cheltuielilor pentru produse alimentare datele obținute se ajustează în termeni lunari.

Pentru a determina dacă perioada de referință (prima sau a doua parte a lunii) poate influența valoarea medie a cheltuielilor pentru produse alimentare, au fost analizate cheltuielile separat pentru fiecare perioadă de înregistrare. În tabelul 4 este prezentată diferența dintre cheltuielile calculate separat pentru fiecare 2 săptămâni ale lunii și observăm ca diferența este nesemnificativă, iar raportul dintre cheltuielile din prima parte și a doua parte față de media cheltuielilor este respectiv de 1,02 și 0,94.²

Tabelul 4. Cheltuielile pentru produse alimentare în funcție de perioada de referință utilizată pentru înregistrare

	Orașe mari	Orașe mici	Sate	Total
Cheltuieli pentru procurarea produselor alimentare, medii lunare pe o persoană lei				
I parte (data 1-15)	430	311	184	270
II parte (data 16-30)	392	307	172	237
Total	418	309	179	256

² Pentru a determina dacă există diferențe în colectarea informației în prima sau a doua parte a lunii, a fost utilizat modelul econometric, unde variabila dependentă este cheltuielile pentru produse alimentare, iar în calitate de variabile independente au fost utilizate perioada de înregistrare a datelor (prima sau a doua parte a lunii), cheltuielile pentru mărfuri nealimentare și servicii, și alte variabile care caracterizează gospodăria. Dacă designul chestionarelor ar fi avut careva impact asupra cheltuielilor, atunci variabila dummy, care identifică dacă gospodăria a înregistrat cheltuielile în prima sau a doua parte, ar avea coeficientul cu valoare pozitivă sau negativă, fiind astfel semnificativ statistic. În cazul dat, coeficientul este aproape de zero și respectiv nu este semnificativ din punct de vedere statistic.

3.3 Inflația și diferențele de preț regionale

O altă modalitate de verificare a calității datelor este reflectarea în cercetare a schimbărilor de preț la principalele produse. În condițiile în care, CBGC nu colectează informație privind prețurile, totuși, pentru produse alimentare și băuturi alcoolice este colectată informația cu privire la cantitatea și cost, fiind astfel posibilă calcularea prețurilor medii. Respectiv, prin combinarea prețurilor medii cu ponderile fiecărui produs în structura cheltuielilor de consum, este posibilă calcularea Indicelui de preț. Dacă valoarea acestui indice reflectă schimbările în nivelul inflației, atunci acest indice poate fi relevant și pentru validarea internă a datelor din cadrul cercetării, precum și o eventuală validare cu sursele externe.

Conform rezultatelor prezentate în tabelul 5, putem concluda, că indicele prețurilor calculat în baza CBGC pentru orașe mari, orașe mici și sate, reflectă foarte bine sezonabilitatea, nivelul inflației și diferențele regionale în nivelul prețurilor. Tendințele în nivelul prețurilor sunt foarte aproape de către cele măsurate cu ajutorul Indicelui Prețurilor de Consum pentru produse alimentare.

Tabelul 5. Indicele prețurilor pentru produse alimentare și articole de tutungerie, CBGC 2006

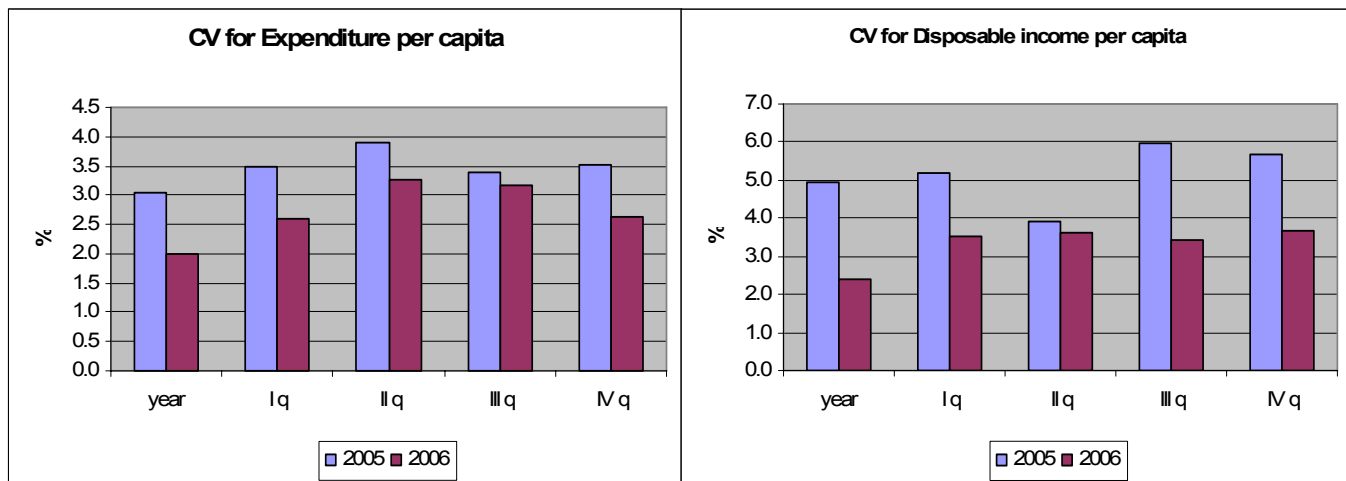
Luna	CBGC indicele prețurilor				IPC produse alimentare
	Orașe mari	Orașe mici	Sate	Total	
ianuarie	1,06	0,97	0,94	0,97	0,98
februarie	1,05	0,98	0,95	0,98	0,99
martie	1,08	1,01	0,96	1,00	1,00
aprilie	1,08	1,04	0,98	1,01	1,02
mai	1,14	1,09	0,98	1,04	1,03
iunie	1,18	1,04	0,97	1,03	1,03
iulie	1,10	1,00	0,94	0,99	0,99
august	1,10	0,95	0,89	0,96	0,96
septembrie	1,03	0,96	0,91	0,94	0,97
octombrie	1,08	1,02	0,96	0,99	0,99
noiembrie	1,15	1,03	0,98	1,03	1,02
decembrie	1,15	1,05	1,00	1,05	1,04
Total	1,10	1,01	0,95	1,00	1,00

3.4 Erori de eșantionare: coeficientul de variație

Dat fiind, că indicatorii agregați la nivel de țară sunt obținuți în baza cercetării doar a unei părți a gospodăriilor, respectiv estimatorii obținuți presupun unele erori. Indicatorii obținuți în baza studiilor selective nu reprezintă valori exacte și sunt însoțite de intervale de încredere, care reprezintă precizia indicatorilor și care derivă direct din erorile de eșantionare. Cu cât mai mici sunt erorile de eșantionare, cu atât mai preciși sunt estimatorii obținuți în cadrul cercetărilor selective. Coeficientul de variație reprezintă raportul dintre erorile de eșantionare și valoarea estimatorilor. Erorile de eșantionare la rândul său sunt determinate nu numai de mărimea eșantionului, dar și de designul acestuia.

Conform datelor prezentate în figura 2, precizia indicatorilor obținuți în cadrul CBGC pentru 2006, și în special a veniturilor și cheltuielilor, s-a îmbunătățit considerabil. Pentru veniturile disponibile ale populației, constatăm o reducere practic de două ori a coeficientului de variație comparativ cu 2005.

Figura 2. Coeficientul de variație



4. Validarea datelor cu surse externe de informație

Unii indicatori din CBGC pot fi validați cu alte surse externe de informație. Compararea rezultatelor CBGC cu alte surse de informație nu de fiecare dată poate fi considerată o modalitate de validare, dat fiind, că și alte surse de informație pot fi eventual supuse unor limitări. Important este să fie utilizate și interpretate corect diferențele existente în metodologiile de colectare și calculare a indicatorilor.

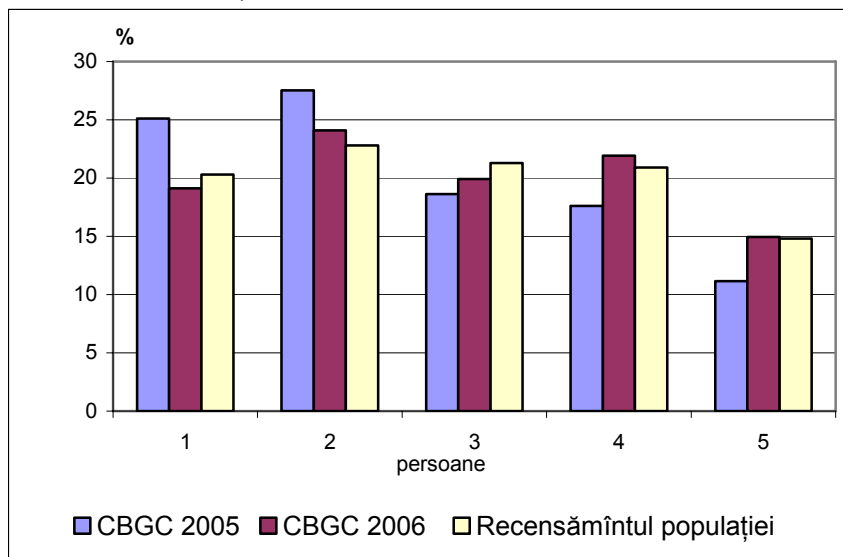
În cazul CBGC este posibilă validarea rezultatelor obținute prin compararea cu Recensământul populației, Statistica populației, indicatorii privind consumul final al populației din cadrul Conturilor Naționale, datele administrative privind numărul beneficiarilor de pensii și prestații sociale, datele administrative privind instalațiile telefonice în gospodării.

4.1 Recensământul și statistica populației

Una din cele mai importante surse externe de validare a rezultatelor cercetării este Recensământul populației, în baza căruia este posibilă compararea mărimii medii a gospodăriei, distribuției populației după vârstă și sex, distribuției gospodăriilor după numărul de persoane în gospodărie, tipul locuinței și alți indicatori.

Astfel, mărimea medie a gospodăriei conform datelor CBGC pentru 2005 constituie 2,7 persoane, în 2006 – 3,0 persoane, acest indicator fiind similar cu datele recensământului populației. Dacă ne referim la distribuția gospodăriilor după mărime, constatăm că structura gospodăriilor cercetate în 2006 este mai aproape de datele recensământului populației (figura 3). În CBGC pentru 2005 fiind suprareprezentate gospodăriile cu o singură persoană și subreprezentate cele cu mulți membri în gospodărie.

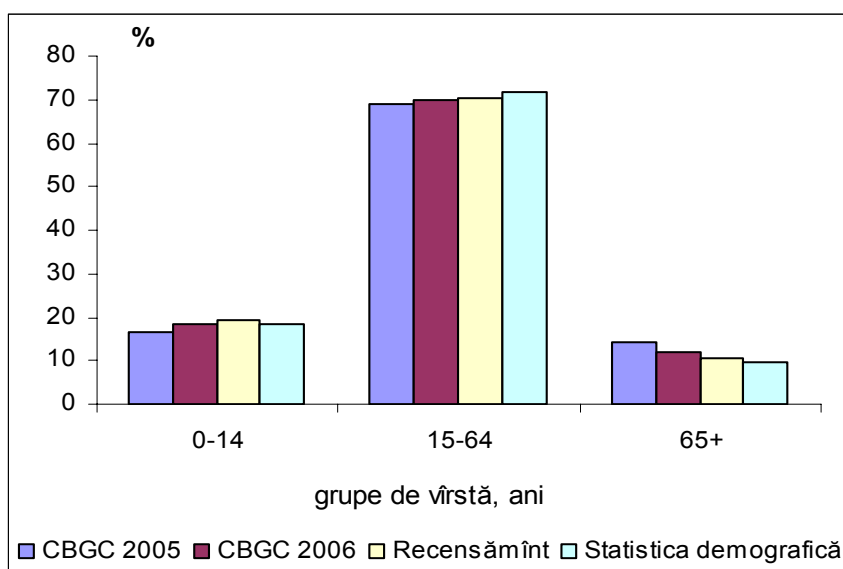
Figura 3. Distribuția gospodăriilor după mărime



În funcție de vârsta populației, după principalele grupe de vârstă, în CBGC pentru 2005, se constată o suprareprezentativitate a persoanelor în etate (65 și peste ani) mult mai mare comparativ cu CBGC 2006. În condițiile, în care persoanele în etate rămân a fi suprareprezentate în CBGC pentru 2006 comparativ cu datele Recensământului populației, totuși, structura populației după principalele grupe de vârstă are tendințe similare datelor recensământului populației (figura 4).

Este necesar de menționat, că toate sursele de informație includ persoanele aflate în afara țării, dar unele diferențe în date se datorează modalității de înregistrare a populației. Statistica populației include toate persoanele, dat fiind, că se bazează în principal pe decese și nașteri. Recensământul populației și CBGC include populația prezentă în țară, care prezintă informație cu referire la persoanele plecate din țară (de regulă acestea fiind persoanele în vârstă aptă de muncă), fapt ce introduce unele erori în estimarea populației plecate din țară. Aceasta de fapt și explică, de ce în CBGC și Recensământul populației ponderea populației în vârstă aptă de muncă este mai mică comparativ cu statistica curentă a populației.

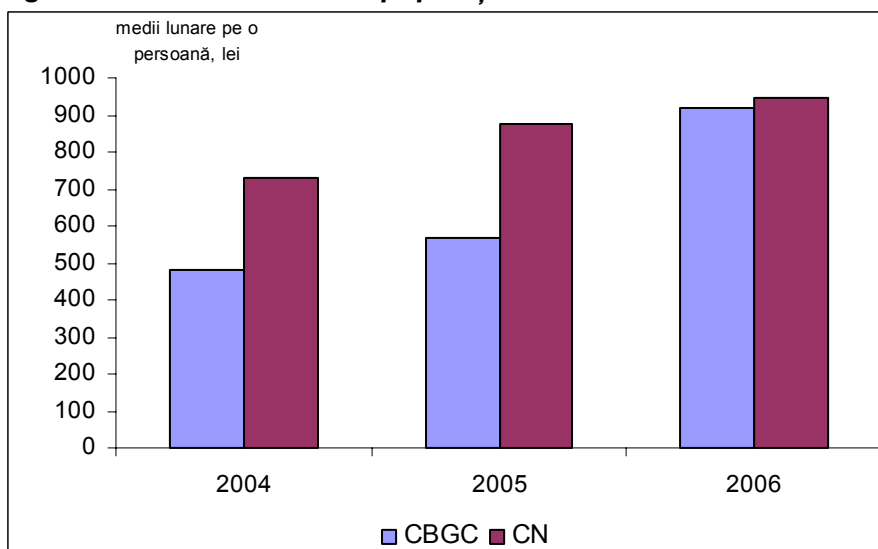
Figura 4. Distribuția populației după principalele grupe de vârstă



4.2 Consumul final al gospodăriilor

Indicatorii privind consumul populației pot fi validați cu consumul final calculat în cadrul Conturilor Naționale. Conform datelor prezentate în figura 5, consumul populației calculat în baza CBGC reflecta aceeași evoluție ca și consumul final calculat de către CN, dar este evident faptul, că pînă în anul 2006 valoarea acestuia a fost subestimată.

Figura 5. Consumul final al populației



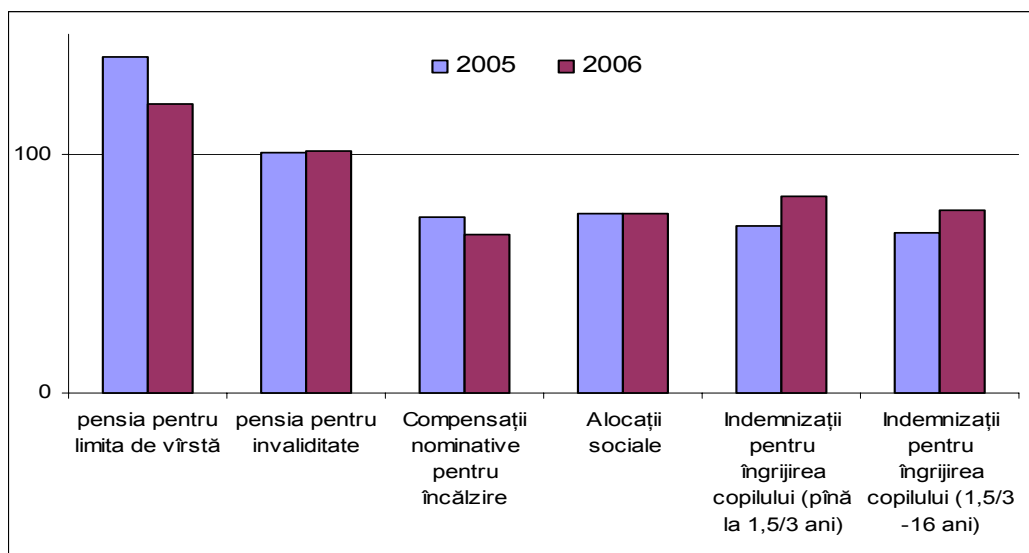
4.3 Pensii și prestații sociale

Dat fiind că, rezultatele CBGC sunt utilizate pe larg pentru estimarea impactului prestațiilor sociale asupra nivelului de bunăstare al populației, o altă sursă externă de validare a datelor cercetării sunt datele Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) și a altor ministere. Utilizarea datelor administrative face posibilă compararea indicatorilor privind numărul de beneficiari a pensiilor și altor plăți sociale, precum și a valorii medii a pensiilor și plăților sociale.

Diferențele în numărul de beneficiari sunt prezentate în figura 6. Astfel, dacă valoarea coeficientului este mai mare decât 100 această înseamnă de fapt, că estimatorii din ambele surse de informație sunt identici. Plasarea indicatorului la un nivel mai mic sau mai mare de 100 reflectă respectiv subestimarea sau supraestimarea indicatorilor din CBGC comparativ cu indicatorii CNAS.

În 2006 estimările privind numărul de beneficiari a pensiilor și indemnizațiilor de copii s-au îmbunătățit comparativ cu 2005, și sunt respectiv mai aproape de datele administrative. Totuși, rămâne a fi supraestimat numărul de pensionari de limită de vârstă și aceasta se explică prin faptul, că în cercetare este suprareprezentată categoria populației în vârstă de 65 și peste ani.

Figura 6. Raportul dintre numărul de beneficiari calculați în baza CBGC față de datele administrative



Dacă comparăm valoarea medie a plăților sociale raportate în CBGC cu datele CNAS constatăm, că există diferențe minore între mărimea acestora și o explicație ar fi perioada de raportare și calculare diferită (în cercetare este valoarea medie pe an, iar datele administrative sunt raportate la sfârșit de an).

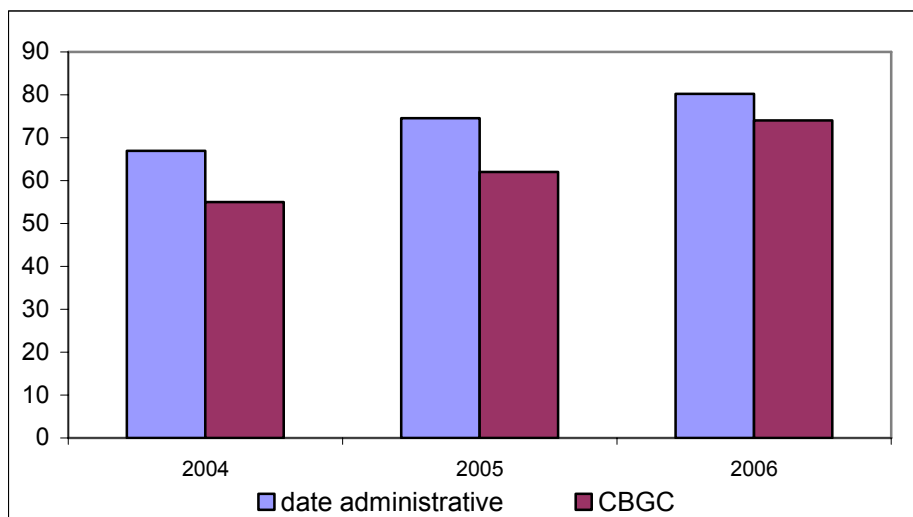
Tabelul 6. Mărimea medie a principalelor plăți sociale, lei

	CNAS	CBGC 2006
Pensia pentru limită de vârstă	441	458
Pensia de invaliditate	375	381
Indemnizații pentru îngrijirea copilului în vârstă de până la 1,5/3 ani	132	133
Indemnizații pentru îngrijirea copilului în vârstă de 1,5/3 – 16 ani	50	50
Alocații sociale pentru participanții la război	104	121
Compensații nominative pentru gaze	10	10
Compensații nominative pentru electricitate	16	16
Compensații nominative pentru încălzire	104	121

4.4 Ponderea gospodăriilor cu telefon

Ponderea gospodăriilor cu telefon de asemenea poate fi comparată cu datele administrative ale Ministerului de Transport și Comunicații. Conform datelor CBGC, acest indicator în 2004 a fost la același nivel cu datele recensământului populației, iar pe parcursul ultimilor 3 ani a fost în continuă creștere, tendință urmărită de fapt și în cazul datelor administrative. O explicație a discrepanței existente între datele administrative și CBGC, este faptul, că datele administrative conțin informație la numărul de posturi telefonice la domiciliu și sunt posibile cazuri, când gospodăria poate să dispună de mai multe posturi.

Figura 7. Ponderea gospodăriilor cu posturi telefonice la domiciliu, %



5.Comparabilitatea datelor

Crearea unui eșantion nou, renunțarea la metoda de substituire a gospodăriilor, modificarea designului chestionarelor, rețea nouă de colectare a datelor – toți acești factori au contribuit la îmbunătățirea calității datelor obținute, dar totodată, aceste schimbări implică faptul, că indicatorii obținuți în cadrul cercetării nu sunt comparabili cu cei din anii precedenți.

Conform analizei efectuate s-a constatat, că datele pentru 2006 sunt semnificativ diferite de cele din 2005 și nu reflectă de fapt schimbările reale în nivelul indicatorilor, aceste schimbări sunt de fapt rezultatul îmbunătățirilor ce au avut loc în cadrul de eșantionare și parțial în designul chestionarelor.

Spre exemplu, dacă comparăm mărimea medie a gospodăriei conform rezultatelor din 2006 acest indicator constituie 3,0 persoane, iar în 2005 - 2,7 persoane, dar în baza acestei diferențe nu putem concluda, că mărimea medie a gospodăriei a crescut în Moldova. Schimbările în mărimea medie a gospodăriei se explică prin faptul, că eșantionul a fost îmbunătățit și respectiv cuprinde mai bine toate categoriile de gospodării.

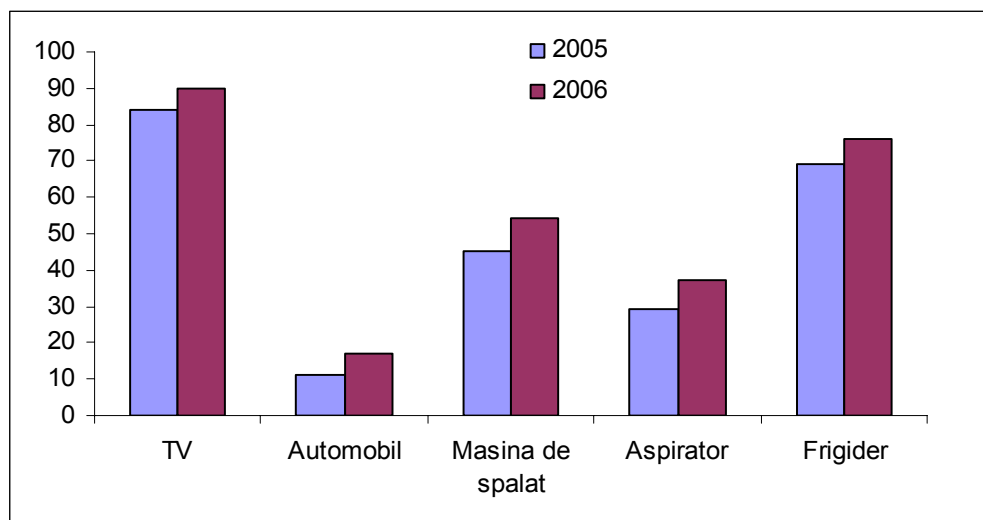
Dacă analizăm indicatorii pentru care nu a fost modificat designul chestionarelor, obținem rezultate radical diferite. Chiar și în cazul indicatorilor pentru care abilitățile operatorilor de interviu puțin probabil pot avea un impact asupra informației colectate, de asemenea au fost obținuți indicatori diferiți. Totodată, indicatorii finali ai cercetării pentru 2006 sunt mai consistenți cu alte surse de informație.

Mai jos sunt prezentate diferențele în unii indicatorii ai cercetării pentru 2005 și 2006: mărfuri de folosință durabilă, caracteristicile locuinței și aprecierea minimului necesar pentru trai de către gospodării.

Mărfuri de folosință durabilă

În figura 8 este prezentată informația privind dotarea gospodăriilor cu unele bunuri de folosință durabilă. Spre exemplu, în 2006 ponderea gospodăriilor cu televizor a constituit 90,4% față de 84,0% în 2005, în realitate însă nu putem constata, că ponderea acestor gospodării a crescut cu 6,4 puncte procentuale, dat fiind, că într-o oarecare măsură aceste diferențe se explică prin faptul, că în cercetarea nouă au fost cuprinse mai multe gospodării cu copii și alte tipuri de gospodării cu un nivel de trai mai înalt comparativ cu cele din eșantionul vechi.

Figura 8. Dotarea gospodăriilor cu bunuri de folosință durabilă, %



Caracteristicile locuinței

Un alt exemplu privind comparabilitatea redusă a datelor din 2006 poate servi și distribuția gospodăriilor după tipul locuinței, mai cu seamă această prezintă interes în orașele mari (mun. Chișinău și Bălți). Astfel, conform datelor pentru 2006, circa 17% din gospodăriile locuiesc în case particulare, iar în 2005 ponderea acestor gospodării a constituit doar 0,5% (figura 9). Aceste diferențe se datorează faptului, că eșantionul nou acoperă toate regiunile orașelor, spre deosebire de cel vechi, unde erau selectate doar anumite cartiere.

Figura 9. Distribuția gospodăriilor după tipul locuinței, în orașe mari

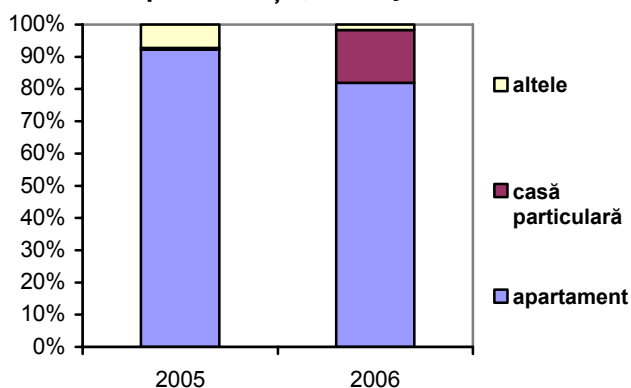
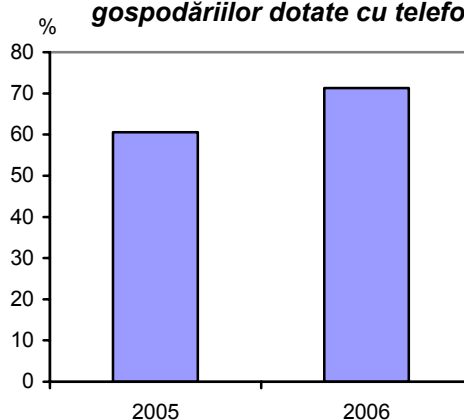


Figura 10. Ponderea gospodăriilor dotate cu telefon



Ca și în cazul dotării gospodăriilor cu bunuri de folosință durabilă, schimbările ce au avut loc în dotarea gospodăriilor cu telefon nu ne oferă temei pentru a concluziona o majorare pentru acest indicator (figura 10). Conform datelor Ministerului de Transport și Comunicații numărul posturilor de telefonie fixă în 2006 a crescut cu circa 7%, iar conform rezultatelor CBGC aceasta creștere este de 12%.

Aprecierea minimului necesar pentru trai

Faptul că eșantionul nou creat a influențat într-o măsură mai mare obținerea unor rezultate diferite în 2006 față de 2005, reiese și din analiza indicatorului „veniturile minime necesare”. Atât în cercetarea din 2006, cât și în cea din anii precedenți, gospodăriile este rugate să estimeze minimul lunar de venituri necesar pentru necesitățile minime ale gospodăriei. Formularea acestei întrebări nu a fost modificată în chestionar și implicit acest indicator ar trebuie să fie comparabil, dacă nu ar fi fost efectuate careva schimbări în eșantionul cercetării³.

În tabelul 7 este prezentată informația privind valoarea medie a indicatorului „venituri minime necesare” în anii 2004-2006 pentru diferite medii de reședință. Dacă considerăm abordările empirice privind relația dintre acest indicator și nivelul de bunăstare, atunci putem concluziona, că mărimea medie a veniturilor și cheltuielilor conform cercetării din 2006 este consistentă cu indicatorul privind „minimul necesar de venituri”. Astfel, majorarea acestui indicator în 2005 față de 2004 este de 20% și este practic de același ordin ca și rata inflației. În 2006 această creștere este mai mare, fapt ce denotă, că în medie sunt cercetate gospodăriile cu un nivel mai înalt de bunăstare. Totodată, trebuie să menționăm, că majorarea indicatorului „minimul necesar de venituri” nu este de același ordin ca și în cazul creșterii înregistrate pentru venituri și cheltuieli, dat fiind, corelației neliniare dintre nivelul de bunăstare și „minimul necesar de venituri”.

³ Există o teorie specifică privind relația dintre „veniturile minime necesare” și nivelul de bunăstare al gospodăriilor: veniturile minime necesare se majorează odată cu creșterea nivelului de bunăstare, dar această creștere nu este una lineară.

Tabelul 7. Mărimea medie a indicatorului „minimul necesar de venituri”, 2004-2006

	2004	2005	2006	raportul	
				2005/2004	2006/2005
Orașe mari	413	514	800	1,24	1,56
Orașe mici	309	358	681	1,16	1,90
Sate	278	333	485	1,20	1,46
Total	312	376	592	1,20	1,57

6. Concluzii

Rezultatele obținute în cadrul CBGC pentru 2006 reflectă mai bine situația social-economică a gospodăriilor din Moldova și permite efectuarea unor analize comparative a diferitor categorii de populație.

Crearea unui eșantion nou, renunțarea la metoda de substituire a gospodăriilor, modificarea designului chestionarelor, construirea unei rețele noi de colectare a datelor – toți acești factori au contribuit la îmbunătățirea calității datelor obținute, dar totodată, aceste schimbări implică faptul, că indicatorii obținuți în cadrul cercetării din 2006 nu sunt comparabili cu cei din anii precedenți.

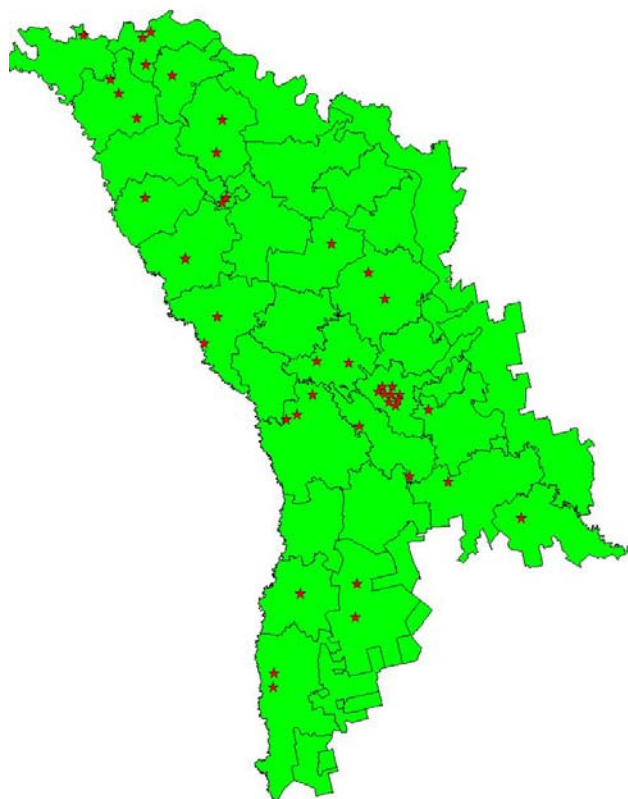
Calitatea mai înaltă a datelor înseamnă o înțelegere mai bună a factorilor și caracteristicilor sărăciei, precum și un suport informațional mai bun pentru informarea elaboratorilor de politici și monitorizarea impactului politicilor asupra nivelului de bunăstare al populației. În condițiile în care, nu este posibilă asigurarea comparabilității datelor, totuși, trebuie să ținem cont de faptul, că vechiul cadru de eșantionare nu mai corespundea necesităților și standardelor necesare pentru asigurarea unui nivel înalt de reprezentativitate a datelor.

Este necesar de menționat, că întru evitarea problemelor existente în cercetarea precedentă, o parte din localități din eșantionul utilizat actualmente pentru CBGC va fi schimbat anual (circa 20%), fiind astfel, soluționată problema epuizării gospodăriilor. Totodată, eșantionul nu va fi actualizat numai în baza datelor recensământului populației (o dată la 10 ani), dar și în baza informației de la prestatorii de energie electrică și a listingului care va fi efectuat în unele localități.

Anexa A

Acoperirea geografică

CBGC 1997- 2005



CBGC 2006

